

VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ

KONFERENCE ASOCIACE PRO URBANISMUS A ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ ČR

Ve dnech 8. a 9. listopadu se v Pardubicích konala tradiční podzimní konference Asociace pro urbanismus a územní plánování ČR (AUÚP ČR), tentokrát na téma „Veřejná prostranství“. O jak zajímavou a důležitou problematiku se jedná, dokládá fakt, že zástítu nad konferencí převzali tři ministři, spolupracující profesní sdružení i zástupci samosprávných celků.

Na úvod přivítal účastníky konference předseda AUÚP ČR **Petr Durdík**, který zdůraznil význam veřejných prostranství a uvedl, že město je tvořeno veřejnými prostranstvími a stavby představují jejich rámec. Dále vystoupil první náměstek hejtmána Pardubického kraje **Roman Línek**. V rámci své prezentace pustil dva krátké filmy o Pardubickém kraji a jeho zajímavostech. Poté informoval například o dosavadním průběhu procesu zápisu hřebčína v Kladrubech nad Labem do seznamu Světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

Za hostitelské město pozdravila návštěvníky konference náměstkyně primátora města Pardubice **Helena Dvořáčková**. Informovala, že Pardubice v posledních pěti letech podstatně změnily svůj obraz. Přispěly k tomu úpravy veřejných prostranství, například rekonstrukce třídy Míru a náměstí na Dukle a revitalizace tří městských parků (park Na Špici, lesopark Dukla a Tyršovy sady). Koncepční přístup k ve-

řejnému prostoru má zajistit „Strategie zkvalitnění veřejných prostranství města Pardubic“. Helena Dvořáčková představila některé připravované projekty, například terminál pro městskou hromadnou dopravu u hlavního nádraží.

Dopolední blok uzavřela **Klára Brůhová** s příspěvkem „100 let republiky, veřejná prostranství v urbanismu Prahy jako hlavního města samostatného státu“. Po roce 1918 došlo v Praze k řadě administrativních změn, sloučením s 37 okolními obcemi vznikla tzv. Velká Praha. Městskou výstavbu usměřňovala mezioborová Státní regulační komise pro hlavní město Prahu a okolí. Klára Brůhová seznámila zúčastněné s realizovanými i nerealizovanými projekty veřejných prostranství z období první republiky. Jednalo se o zajímavé, ale v některých případech i značně kontroverzní projekty.

Odpolední blok byl zaměřen na dobré příklady z praxe. Zahájil ho **Vít Řezáč** s příkladem města Kodaně. Radnice se snaží umístit významné veřejné stavby do zanedbaných míst, aby se staly motivem pro další rozvoj, a nabízet podmínky pro trávení volného času každý den po celý rok. To přitáhlo na veřejná místa nejen místní obyvatele, ale i lidi z okolních obcí. Velká pozornost je věnována oblíbené cyklistické dopravě – více než polovina obyvatel Kodaně používá denně za každého počasí kolo jako dopravní prostředek.

Systém plánování v Dánsku má tři hlavní úrovně a tomu odpovídající nástroje. Na celostátní úrovni je základním nástrojem politika, na obecní úrovni jsou to územní plány a třetí úroveň představují místní plány, které jsou obdobou regulačních plánů v ČR. Při tvorbě plánů je největší důraz kladen na život lidí ve městech, dále na fungování městského veřejného prostoru a až na třetím místě jsou co do významu regulace staveb.

Radnice věnuje velkou pozornost místu styku soukromých prostor (staveb) s veřejnými plochami. Proto nabízí obyvatelům úzký pás před domy, kam si mohou umístit své věci a zařízení (lavičky, květiny, stolky apod.) a tím celý prostor polidštit. Jednou z velkých výzev Kodaně je nebezpečí související se stoupáním hladiny moře. Za tím účelem plánuje radnice vybudovat soustavu umělých ostrovů s rezidenčními čtvrtěmi. Další výzvou jsou klimatické změny, jejich důsledky se snaží město zmírňovat zvýšením podílu zelených ploch (např. formou ozelenění střeš) a podporou správného fungování systému hospodaření s dešťovou vodou.

Proces přípravy koncepční studie Palackého třídy v Pardubicích a zapojení veřejnosti do jejího zpracování představil **Štěpán Vacík**. Cílem studie je navázat na nově zrekonstruované veřejné prostory přednádraží a třídy Míru a dokončit tak základní městskou osu propojující nádraží a historické centrum. Pro tento účel byl vytvořen tým expertů pro přípravu zadání, který prováděl rozsáhlá terénní šetření. Vzniklo dvacet pracovních skupin, které sdružovaly majitele staveb, obyvatele, občanská sdružení apod. Názory občanů byly zjišťovány také prostřednictvím dotazníkového šetření, do něhož se zapojila přibližně 1 500 občanů. Byly uspořádány kulaté stoly s obchodníky i se seniory. Zajímavé podněty získala radnice od žáků a studentů. Konaly se odborné workshopy včetně workshopu se studenty místní dopravní fakulty. Pro znovuoživení Palackého třídy bylo stanoveno osm základních

Foto © Hana Šimková

Tyršovy sady v Pardubicích

cílů, například zajištění plynulé městské hromadné dopravy, podpora cyklistické dopravy, výsadba aleje a zeleně atd. Výsledkem studie je návrh doporučení k dosažení jednotlivých cílů. V současné době se připravuje další fáze projektu.

Rozvoj veřejného prostoru v historickém jádru města Kadaně byl obsahem vystoupení starosty města **Jiřího Kulhánka**. Do Kadaně přišli v šedesátých letech minulého století noví obyvatelé za prací, v městě bylo proto vybudováno nové sídliště, bohužel v blízkosti městské památkové rezervace. Postupně docházelo k likvidaci historického centra. Po roce 1989 radnice většinu bytového fondu prodala, noví majitelé domy opravili a do centra se začal vracet život. V roce 2004 vznikl Strategický plán Kadaně, který nastiňuje budoucí vývoj a podobu města v dlouhodobém horizontu. Jiří Kulhánek představil připravované i již realizované projekty, např. projekt Nábřežní promenády, jehož cílem bylo vrátit lidi zpět do centra města, vybudování cyklistické lávky Vítka Brandy, projekt revitalizace Löschnerova náměstí. Projekty jsou konzultovány s občany, některé návrhy zpracovali studenti.

Radnice usiluje o postupné ožívání hradebního okruhu. Cílem je vytvořit ucelenou soustavu vzájemně na sebe navazujících prostorů s parkovou úpravou podél městských hradeb, oživit prostory mezi hradbami, vrátit jim jejich jedinečnost a využít potenciál pro zelené zázemí.

O územní studii veřejného prostranství na břehu řeky Berounky v katastru města Beroun informovali **Kateřina Vávrová** a **Pavel Koubek**. Studie zahrnuje území Štulovny, park Na Špici, park Ostrov a poloostrov u Berounské Čertovky. Navržený park má nabídnout sportovní aktivity pro všechny generace. Plánováno je vybudování hřiště na pétanque, dětského hřiště, soustavy lanových prolézaček, sáňkovacího svahu, areálu pro piknik s grilem a kachnária.

K vystoupení v následující panelové diskusi byli pozváni Milan Košař, Štěpán Vacík, Ondřej Feit, Jiří Kulhánek a Pavel Koubek. Moderátor **Radim Perlm**

Prostor pardubického přednádraží

v úvodu uvedl, že tématem bude veřejný prostor ve městech. Z diskuze vyplynulo, že veřejným prostorem je to, co užívá veřejnost. Slouží k různým funkcím, především je místem sociálních kontaktů, pohybových aktivit, relaxace. Rovněž se zde konají společenské akce a má poslání funkční a estetické. O podobě veřejných prostranství rozhodují architekti, samospráva obcí, developéři, aktivisté, spolky, veřejnost a v neposlední řadě památkáři.

Dalšími tématy diskuse byl vztah k dominantám, náklady na revitalizaci a údržbu, role zeleně, doprava ve veřejném prostoru, vodní prvky, drobná architektura. Účastníci se shodli, že při navrhování nebo revitalizaci veřejného prostoru je důležitá přiměřenost a schopnost kompromisu.

Následující den zahájili studenti **Maroš Kostelanský** a **Miriam Leštachová**, kteří získali ocenění ve studentské soutěži O nejlepší urbanistický projekt, a to za projekt řešící rozvoj veřejných prostranství kolem centra města Hranice na Moravě. Svým návrhem se snažili posílit tvar města a vyzdvihnout jeho charakter. Vytvořili okruh pro pěší a cyklisty a propojení okolí s historickým centrem. Návrh byl velmi pozitivně přijat vedením města.

Soutěži stavba roku 2018 se ve svém příspěvku věnoval **Jan Fibiger**. Titul Stavba roku za rok 2018 získaly sportovní hala Dolní Břežany, Palác Špork v Praze, Zimní stadion ŠKODA ICE-RINK v Praze, rodinný dům Neveklov, rezidence U Michelského mlýna v Pra-

ze. Cena za veřejný prostor Ministerstva pro místní rozvoj a AUÚP byla přidělena revitalizaci vstupní plochy u bludného balvanu v Ostravě. V současné době probíhá veřejné hlasování v soutěži Urbanistický projekt roku 2018.

Jan Fibiger se ve svém příspěvku zaměřil na metodu BIM a její využití v praxi. V souvislosti s tím zmínil, že cenu Nadace pro rozvoj architektury a stavitelství a CZ BIM v soutěži Stavba roku 2018 získala administrativní budova Nekázanka 11 v Praze. Rovněž uvedl, že metoda BIM představuje inspiraci i pro územní plánování, cílem by měl být dynamický model území.

Následujícím přednášejícím byla **Janica Šipulová**, která informovala o vybraných projektech kanceláře Consequence forma, s. r. o. Kancelář se zúčastnila několika urbanistických soutěží v Brně. Vyhrála například soutěž na novou podobu parku na Moravském náměstí, kde autoři navrhli kavárnu, restauraci, dětské hřiště a multifunkční plochu. Janica Šipulová dále představila projekt v soutěži na urbanisticko-architektonické řešení Mendlova náměstí. Návrh kladl důraz nejen na kvalitu dopravního řešení, ale zabýval se i dalšími funkcemi náměstí jako veřejného prostoru. Mezi projekty této kanceláře patří také řešení nábřeží řeky Svratky a Brno Central Park. Jedná se o koncept přebudování nefunkčního centra na velký Central Park, který by měl sloužit jako místo pro odpočinek se spoustou zeleně. Vycházel z principu využívat vyšší hustotu zástavby, aby zůstal dostatečný prostor pro zelené plochy. Janica Šipulová na závěr

představila projekt nové čtvrti ve Vídni Nordbahnhof. Jedná se o největší vnitroměstskou rozvojovou zónu ve Vídni.

Na problematiku vztahu filosofie a veřejného prostoru byl zaměřen příspěvek **Petra Kratochvíla**. Ten uvedl, že veřejný prostor může být i nehmatatelný, může se jednat o prostor, v němž se odehrává lidská komunikace. Základní charakteristikou veřejného prostoru je jeho otevřenost. V další části příspěvku se zabýval se otázkou, co ohrožuje veřejný prostor v obcích. Hlavní rizika vidí v individuální automobilové dopravě, nerovnoměrnosti péče o prostor v centrech a na periferiích, tlaku turistického průmyslu či znečištění prostoru nevhodnými „uměleckými“ díly. Negativní dopad na veřejný prostor má také strach lidí, který vede k oplocení velkých bloků, vytváření neprostupných hradeb a instalaci kamer do prostoru.

Průběh zpracování a obsah „Územní studie veřejného prostranství Vrbovec- kých vinných sklepů“ popsala **Anita Prokešová**. Ve všech fázích byla do zpracování zapojena veřejnost. Cílem studie je zachovat unikátní ráz sklepní uličky a zajistit lepší přístupnost návštěv-

níkům. Ulička se nachází mimo obec, výhodnou je blízkost vinic, naopak nevýhodou její poloha na silnici spojující Znojmo a Vídeň. Studie proto doporučila zpomalení dopravy. Současně byly navrženy nové turistické trasy a okružní cyklotrasa po sklepních uličkách v okolí. Hlavním cílem studie je vytvořit příjemný veřejný pobytový prostor před vinnými sklepy.

I Radim Perlín se v navazujícím příspěvku zaměřil na vesnická veřejná prostranství, konkrétně na návsi. Nejdříve shrnul hlavní role návsi. Návěs je místem setkávání, komunikačním uzlem a reprezentačním místem. Najdeme zde památníky, nástěnky a informační tabule. Návsi plní také funkci veřejného shromaždiště. Dle Radima Perlína by na návsi měly být voda, rybník nebo vodní nádrž, původní listnaté stromy, lavičky a autobusová zastávka. Návěs má být volně průchozí bez bariér a má mít lidské měřítko.

Při navrhování úprav je nutná interaktivní diskuse s místními obyvateli. Vedení diskuse musí probíhat citlivě, protože veřejnost lze snadno popudit proti projektu. Radim Perlín se v zá-

věru vystoupení zabýval otázkou, jak se pozná úspěšná rekonstrukce návsi. Měřítkem úspěšnosti nejsou proinvestované peníze ani výsledný design, ale především to, zda místní obyvatelé přijali rekonstrukci za svou a spontánně udržují výsledný stav.

V závěrečném okénku MMR vystoupil **Roman Vodný**. Informoval o národních dotačních programech na úseku územního plánování a o základních cílech rekonstrukce stavebního práva. Dále představil vybrané změny připravované novely stavebního zákona: fikci souhlasu závazného stanoviska, zrušení přezkumu závazného stanoviska, územní rozvojový plán (nový republikový nástroj územního plánování) a vytvoření národního geoportálu územního plánování.

Následovala krátká diskuse a poté měli zájemci možnost zúčastnit se odborné exkurze po vybraných veřejných prostranstvích Pardubic. Navštívili Jindřišskou ulici, Tyršovy sady, park Na Špicích a Pernštýnské náměstí. Exkurze ukázala, že místo pro konferenci nebylo vybráno náhodně, město Pardubice udělalo v posledních letech velký pokrok při revitalizaci veřejných prostranství.